

Co-creatie in dementieonderzoek: Samenwerken met migrantengemeenschappen voor inclusieve zorg

Nieuwe Generatie Ouderenzorg Langer Thuis, 11 juni 2025

kennis en aanpak van
sociale vraagstukken

Ondersteuning op het juiste moment
Zorgstandaard Dementie

Even voorstellen

- Michael Echteld, senior onderzoeker Pharos
- Malika Ennahachi, mantelzorgmakelaar / projectleider inclusieve zorg
- Jeroen Vlug, senior onderzoeker Movisie
- Marieke van Werkhoven, landelijk coordinator implementatie Zorgstandaard Dementie
- Habiba Chrifi-Hammoudi, senior adviseur / projectleider inclusieve mantelzorg & dementie
- Hans Alderliesten, senior onderzoeker Movisie

Opzet sessie

1. Wat is jouw
vraag of uitdaging?

Aan de slag: Integrale zorg en ondersteuning voor mensen met dementie en een migratieachtergrond

Handvatten voor professionals om samen met zorg- en welzijnsorganisaties, gemeenten, verzekeraars en zorgkantoren integrale zorg vorm te geven.

 Ondersteuning op het juiste moment
Zorgstandaard Dementie

www.zorgstandaarddementie.nl

December 2024

Diversiteitsensitieve ontmoetingsplekken en -activiteiten voor mensen met dementie

'Een plek waar je dingen niet hoeft uit te leggen'

 Kennisplatform
inclusief samenleven

Alderliesten, J., Vlug, J., Kneegt, T., Bemmet, K. van en Bytjyl, A.

Kennisdossier
Zorgstandaard Dementie

KIS-onderzoek

- [Mensen met een migratieachtergrond | ZSD](#)
- [Diversiteitsensitieve ontmoetingsplekken en -activiteiten voor mensen met dementie: 'Een plek waar je dingen niet hoeft uit te leggen' | KIS](#)

Belang van inclusieve zorg

Zorgstandaard Dementie (2024)
[Mensen met een migratieachtergrond](#)

Door de toenemende stijging van het aantal ouderen met dementie, stijgt ook het aantal ouderen met dementie met een migratieachtergrond.

Onder mensen met een migratieachtergrond stijgt het aantal mensen met dementie relatief sneller. Zo had in 2020 nog 11% van het aantal ouderen met dementie een migratieachtergrond.

Deze trend zet door waardoor in 2040 16% van het aantal mensen met dementie een migratieachtergrond heeft.

Hulp en ondersteuning bij mensen met een migratieachtergrond komt ook later op gang door handelingsverlegenheid bij professionals.

Uit onderzoek is verder gebleken dat bij mensen met een migratieachtergrond relatief minder vaak een diagnose dementie wordt gesteld (onderdiagnose)

Barrières en behoeften

KIS-onderzoek (2024)

Er is eerder (of vaker) sprake van onwetendheid over dementie dan taboe op dementie

Er heerst een stigma rondom dementie

Mantelzorgers hebben behoefte aan het betrokken blijven bij hun naaste en ondersteuning

Het is belangrijk bij het goed ondersteunen om de persoon met dementie, de familie en mantelzorger(s) in de sociale context te zien

Zinvolle daginvulling geeft aandacht aan persoonlijke wensen en is sensitief (wél cultuurspecifiek aanbod - géén cultuurspecifiek aanbod)

Uitdagingen

KIS-onderzoek (2024)

Cultuur is niet altijd doorslaggevende aspect

Belang van persoonsgerichte dementiezorg

Verschillen tussen en binnen groepen (samenhang migratieverleden)

Generaties verschillen in wensen en behoeften

Belang van sleutelpersonen

Belang van samenwerking

Taal doet ertoe

Driedubbele drempel (karakter, aandoening, culturele aspecten)

Uit de praktijk

‘Wij drinken koffie tubruk. Sommige medewerkers zeggen: ‘Dat is vies.’ Maar dat moet je niet zeggen. Want de oudere gaat dan twifelen, is dat echt vies? Terwijl dat bij ons hoort; wij drinken koffie tubruk.’

‘Een serieuze meneer hoort niet te dansen, vindt men dan. Maar er hangt geen bordje om zijn nek dat hij dementie heeft. Mensen begrijpen niet dat zo’n persoon ziek is en daardoor ontstaat er schaamte voor het gedrag.’

‘Onze cultuur en ons geloof maakt dat vrouwen zich veilig voelen onder de vrouwen. Alleen onder vrouwen voelen ze zich veilig om grapjes te maken en te dollen. Dan kunnen zij zich uiten en uit de eenzaamheid komen. Ze passen zichzelf altijd al aan in hun hele leven, en als ze zich voor activiteiten weer moeten aanpassen, gaan ze er geen gebruik van maken.’

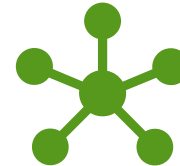
Belang van samenwerken

Betrek mensen met
dementie en hun naasten

Werk samen met het
regionale dementienetwerk

Werk samen met informele
netwerken

Betrek, benut en beloon
sleutelpersonen

‘Het succes van diversiteitsensitieve ontmoetingsplekken en -activiteiten hangt af van hoe effectief de samenwerking tussen informele initiatieven en de formele dementiezorg is. Het opbouwen van vertrouwen is hierbij essentieel, zowel binnen de gemeenschappen als tussen de zorgprofessionals en sleutelpersonen. Samenwerken met partners uit de reguliere zorg vereist een langdurige investering in relaties en transparantie. Daarnaast is het belangrijk dat initiatieven niet geïsoleerd blijven, maar op termijn aansluiten bij en integreren in het reguliere ondersteunings- en zorgaanbod. Het gebrek aan structurele financiering vormt echter een belemmering voor de continuïteit van deze ontmoetingsplekken en -activiteiten. Organisaties moeten werken aan het versterken van de samenwerking met reguliere zorginstellingen, zodat zij de juiste middelen en steun kunnen bieden. Ook moet er meer aandacht komen voor het aanpakken van verschillen in zorgaanpak om inclusie te waarborgen. Een langdurige visie op samenwerking en gezamenlijke verantwoordelijkheid is van groot belang om daadwerkelijk duurzame zorg te realiseren. Het opbouwen van wederzijds vertrouwen tussen de informele en formele zorgsector vereist geduld en consistente communicatie.’

Co-creatie in onderzoek en zorg

Michael Echteld (Pharos)

Bij welke groepen zijn er gezondheidsverschillen?

- Migratieachtergrond
- Lage sociaaleconomische positie
- Verminderd taalvaardig
- Korte opleiding
- Klein netwerk
- Lage digitale vaardigheden
- Psychische problemen
- Beperking
- LHBTIQ+
- Geslacht

Intersectionaliteit

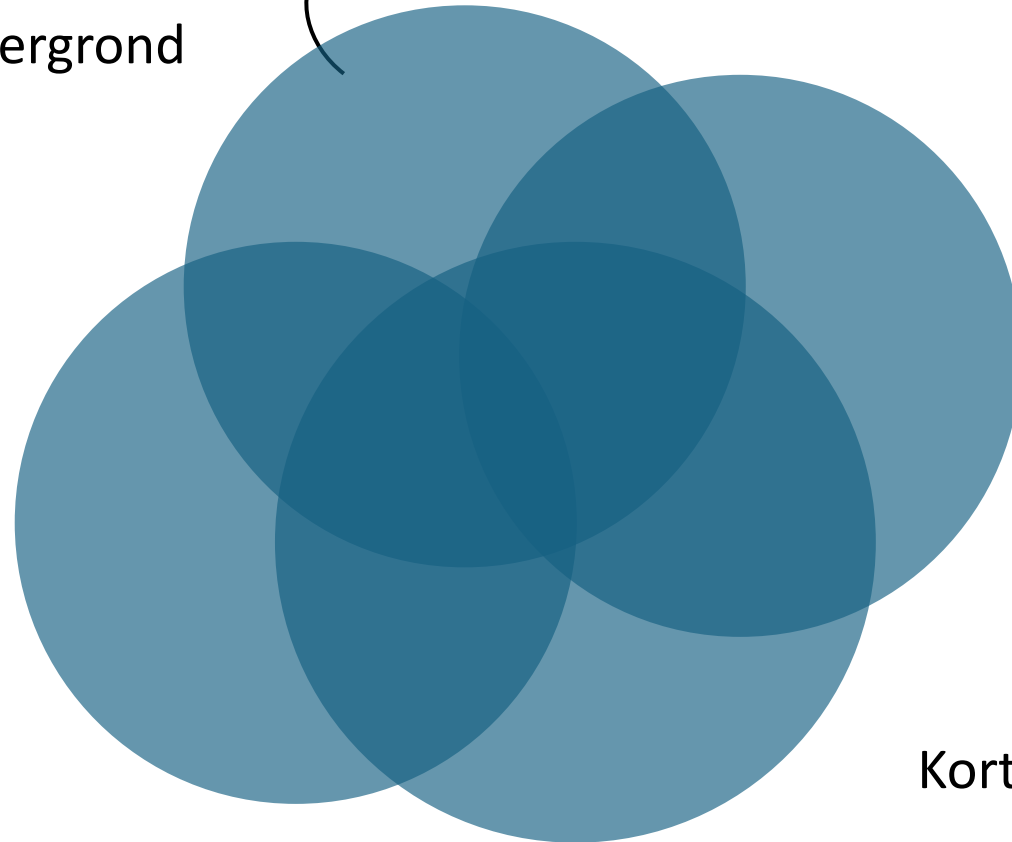

Migratieachtergrond

Lage SEP

Laaggeletterd

Korte opleiding

Cocreatie voor betere dementiezorg

- In het organiseren van de zorg
 - Uit de eerste hand leren waar de belemmeringen zijn
- In onderzoek
 - Als respondent
 - Als co-onderzoeker

Cocreatie in onderzoek—waarom?

- Blinde vlek in de kennis
 - Prevalenties
 - Ervaringen van ziekte en gezondheid
 - Wensen en behoeften
- Beleid dat niet passend is voor grote delen van de bevolking
- Wetenschappelijk belang: valide onderzoek is
 - onderzoek waar alle relevante groepen bij betrokken zijn
 - bij alle vormen van onderzoek
 - in alle fasen van onderzoek
- Sociale rechtvaardigheid

Cocreatie in onderzoek (en zorg!)—wat werkt?

- Betrek ervaringsdeskundigen in het onderzoek
- Gebruik sleutelpersonen
- Reserveer tijd
- Kies voor een persoonlijke aanpak ('eerst contact, dan contract')
- Gebruik geschikte communicatiemiddelen, onderzoeksmethoden
- Wees waar zij zijn
- Organiseer langdurige betrokkenheid
- Vraag altijd 'wat levert het hen op?'

Co-creatie in dementieonderzoek: Samenwerken met migrantencommunity's voor inclusieve zorg

11 juni 2025

**Medemogelijk
gemaakt door
Martin Boxtel
(Alzheimer Centrum
Maastricht) en de
volgende
organisaties:**

*“Eindelijk gehoord: 15 jaar strijd voor
dementiezorg in eigen taal”*

Habiba Chrifi-Hammoudi

Senior projectleider inclusieve mantelzorg

U Centraal / Mantelzorg Utrecht

Email: h.chrifi@mantelzorg.nl

 www.linkedin.com/in/habiba-chrifi-hammoudi

Wie ben ik?

Co-creatie in de praktijk

- 15 jaar werk ik aan inclusieve dementiezorg
- Dementiezorg sluit vaak niet aan bij de leefwereld van migranten
- Bijeenkomsten met Marokkaanse gemeenschap: Taal en vorm kloppen niet
- Voorbeeld: Campagne 'je bent zelf het medicijn' → migranten niet bereikt
- Feedback leidde tot aanpassing van de campagne

Resultaat na 15 jaar: Voorlichting in eigen taal

Van strijd naar succes: Dementiezorg in eigen taal

- Grote behoefte bij migrantendoelgroepen aan beeldmateriaal in eigen taal
- Financiering geregeld, zware klus
- 6 korte gedramatiseerde beeldmateriaal over dementie: herkenbaar en begrijpelijk
- Acteurs zijn zelf mantelzorgers of ervaringsdeskundige
- Eerst in Marokkaans-Arabisch, daarna in andere talen

Mijn boodschap

Co-creatie = samenwerken vanaf het begin!

Niet over, maar met de doelgroep!

3. Aan de slag met een antwoord

Take away's

Meer weten?

- [Mensen met een migratieachtergrond | ZSD](#)
- [Themapagina Gezondheid & Migranten | Pharos](#)
- [Diversiteitsensitieve ontmoetingsplekken en -activiteiten voor mensen met dementie: 'Een plek waar je dingen niet hoeft uit te leggen' | KIS](#)
- [Blijven meedoen met dementie: 'Vergeten is niet het einde van mijn bestaan' | Movisie](#)
- ['Zou ik ook zeven dagen per week kunnen komen?' | Movisie](#)